

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000036

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Азман Ханна Х.

2. Khanna Azman

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 20-02-2024

Спеціальність за освітою: Управління навчальним закладом

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 4434

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.91

Тема дисертації:

1. Формування моральних цінностей в шкільній освіті Ізраїлю
2. Formation of Moral Values in School Education in Israel

Реферат:

1. У дисертації вперше здійснено наукове узагальнення проблеми формування моральних цінностей в шкільній освіті Ізраїлю. Дослідження присвячене становленню особистісної і соціальної компетентності школярів у контексті формування морально спрямованої особистості, здатної до забезпечення повноцінної життєдіяльності в соціальному середовищі. Мета дослідження передбачала теоретичний аналіз процесу формування моральних цінностей в шкільній освіті Ізраїлю та розроблення й обґрунтування моделі формування моральних цінностей шляхом використання досвіду Ізраїлю з упровадженням у закладах загальної середньої освіти України. У дисертації вперше здійснений історико-педагогічний аналіз розвитку системи шкільної освіти Ізраїлю; виявлене спільне і відмінне у формуванні моральних цінностей в ізраїльській та українській шкільній освіті; визначена сутність поняття «формування моральних цінностей в шкільній освіті» («наскрізний процес, що ґрунтується на взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу і полягає

у становленні моральної самосвідомості на основі врахування мотиваційного, пізнавального і діяльнісного компонентів моральних цінностей як моральних орієнтирів формування особистісної компетентності»). Встановлені етапи формування моральних цінностей в шкільній освіті: мотиваційно-стимулювальний, змістово-процесуальний, освітньо-організаційний). Розроблена й обґрунтована модель формування моральних цінностей у здобувачів освіти в шкільному середовищі на прикладі досвіду Ізраїлю з імплементацією в українську шкільну освіту, яка окреслює структурні компоненти моральних цінностей (мотиваційний, пізнавальний, діяльнісний); визначені принципи формування моральних цінностей в шкільній освіті (гуманізму, систематичності, послідовності, неперервності); схарактеризовані педагогічні умови формування моральних цінностей у шкільному середовищі (стимулювання позитивної мотивації суб'єктів освітнього процесу щодо формування моральних цінностей, насичення пізнавально-розвивальним моральним контентом освітнього процесу шкільної освіти (з урахуванням вікових особливостей), організація в шкільному середовищі систематичних форм активності учнів, спрямованих на формування моральних цінностей). На підставі здійсненого теоретичного аналізу уточнено і розширено зміст ключових понять: «моральні цінності» (багатоаспектний соціально-психологічний феномен, сутність і формування якого розглядається як особистісне утворення, що виражається в дотриманні моральних норм і моральних принципів, прийнятих у суспільстві на основі розвитку стійких моральних знань / переконань, моральних почуттів та емоцій і навичок моральної поведінки, що відображається на становленні моральної самосвідомості особистості.); «моральне виховання» (спроєкована в освітньому середовищі цілеспрямована взаємодія морального змісту між педагогом і здобувачами освіти, що полягає у формуванні моральних цінностей шляхом застосування ефективного педагогічного інструментарію); «формування моральних цінностей» (наскрізний процес, що ґрунтується на взаємодії всіх суб'єктів закладів загальної середньої освіти і полягає у становленні моральної самосвідомості на основі врахування мотиваційного, пізнавального й діяльнісного компонентів моральних цінностей як моральних орієнтирів формування особистісної компетентності), які є концептуальною основою формування моральних цінностей в шкільній освіті. Подальшого розвитку набули положення аксіологічного (самовдосконалення й самореалізація особистості), системного (цілісний розгляд явищ у взаємозв'язку), діяльнісного (організація освітнього процесу здобувача загальної середньої освіти), діалогічного (гуманістична взаємодія учасників освітнього процесу), компетентнісного (компетентнісно орієнтована освіта) та культурологічного (методологічна основа сучасної освіти) підходів. Практичне значення дослідження полягало в розробленні та впровадженні в практику закладів загальної середньої освіти єврейських громад книги для літературного читання в початковій школі «Читанка» (2-й клас), апробації моделі формування моральних цінностей у здобувачів освіти в шкільному середовищі на прикладі досвіду Ізраїлю з імплементацією в українську шкільну освіту, розробленні опитувальника «Навігатор моїх моральних цінностей (НММЦ)», що стане в пригоді практичним психологам і соціальним педагогам закладів загальної середньої освіти для визначення сформованості моральних цінностей у здобувачів освіти. Матеріали дисертації можуть бути використані у процесі професійної підготовки майбутніх учителів у закладах вищої освіти та впровадженні теоретичного і практичного матеріалу, джерельної бази дослідження у зміст лекційних та практичних занять із курсів «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Порівняльна педагогіка», «Основи педагогічної майстерності», «Теорія та методика виховання».

2. The thesis is the first to provide a scientific generalization of the problem of the formation of moral values in Israeli school education. The study is devoted to the formation of personal and social competence of students in the context of the formation of a morally oriented personality, capable of ensuring a full life in the social environment. The purpose of the research involved a theoretical analysis of the process of formation of moral values in school education in Israel and the development and justification of a model of formation of moral values by using the experience of Israel with implementation in general secondary education institutions of Ukraine. The thesis is the first to carry out a historical and pedagogical analysis of the development of the Israeli school education system; identifies common and different in the formation of moral values in Israeli and Ukrainian school education; defines the essence of the concept of "formation of moral values in school education" ("a cross-cutting

process based on the interaction of all subjects of the educational process and consists in the formation of moral consciousness based on the consideration of the motivational, cognitive and activity components of moral values as moral guidelines of the formation of moral values in school education”). The stages of formation of moral values in school education are established: motivational and stimulating, content and procedural, educational and organizational). A model of the formation of moral values of students in the school environment has been developed and substantiated on the example of Israeli experience with implementation in Ukrainian school education, which outlines the structural components of moral values (motivational, cognitive, and activity); the principles of formation of moral values in school education (humanism, systematicity, consistency, continuity) have been determined; pedagogical conditions for the formation of moral values in the school environment (stimulation of positive motivation of subjects of education) have been characterized. On the basis of the theoretical analysis, the author clarifies and expands the content of key concepts: “moral values” (a multidimensional socio-psychological phenomenon, the essence and formation of which is considered as a personal formation, which is expressed in the observance of moral norms and moral principles accepted in society on the basis of the development of stable moral knowledge/beliefs, moral feelings and emotions and skills of moral behavior, which is reflected in the formation of moral consciousness of the individual); “moral education” (purposeful interaction of moral content between the teacher and students in the educational environment); “moral education” (purposeful interaction of moral content between the teacher and students in the educational environment) (a cross-cutting process based on the interaction of all subjects of general secondary education institutions and consisting in the formation of moral consciousness based on the motivational, cognitive and activity components of moral values as moral guidelines for the formation of personal competence), which are the conceptual basis for the formation of moral values in school education. The provisions of the axiological (self-improvement and self-realization of the individual), systemic (holistic consideration of phenomena in interconnection), activity (organization of the educational process of a general secondary education student), dialogical (humanistic interaction of participants in the educational process), competence (competence-based education) and cultural (methodological basis of modern education) approaches were further developed. The practical significance of the study was the development and implementation of a book for literary reading in primary school “Chytanka” (2nd grade) in the practice of general secondary education institutions of Jewish communities, testing the model of formation of moral values in students in the school environment on the example of Israeli experience with implementation in Ukrainian school education, development of the questionnaire “Navigator of my moral values (NMV)”, which will be useful for practical psychologists and social educators of general secondary education institutions for the development of moral values. The materials of the thesis can be used in the process of professional training of future teachers in higher education institutions and the introduction of theoretical and practical material, the source base of the study in the content of lectures and practical classes in the courses “Pedagogy”, “History of Pedagogy”, “Comparative Pedagogy”, “Fundamentals of Pedagogical Skills”, “Theory and Methods of Education”.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Азман, Х. (2023a). Імплементация елементів ізраїльської шкільної системи щодо формування моральних цінностей в єврейських ЗЗСО України. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки», 3, 115–121. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-3-115-121>
- Азман, Х. (2023b). Організаційно-дидактичні засади формування моральних цінностей в шкільній освіті (на прикладі Ізраїлю). Освіта. Інноватика. Практика, 11(7), 7п14. <https://doi.org/10.31110/2616-650Xpovl11i7-001> (категорія Б)
- Lokhvytska, L., Rozsokha, A., & Azman, C. (2022). Can Moral Values be Formed without Influencing the Development of an Individual's Worldview? *Philosophy and Cosmology*, 28, 73–92. <https://doi.org/10.29202/phil-cosm/28/7>
- Lokhvytska, L., Rozsokha, A., & Azman, C. (2021). Nature of Moral Philosophy in the Human Universe: Retrospective Analysis and Modern Paradigms. *Philosophy and Cosmology*, 26, 100–113. <https://doi.org/10.29202/phil-cosm/26/8>
- Азман, Х. (2023c). До проблеми формування моральних цінностей в шкільній освіті. *Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Internet Conference* (p. 85п86), August 3–4, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine.
- Азман, Х. (2023d). Моральні цінності у становленні особистості: смисловий аналіз. Перспективи розвитку сучасної психології: зб. наук. праць. Вип. 13 (с. 14п20). Переяслав (Київ. обл.).
- Розсоха, А., & Азман, Х. (2022). Структура системи шкільної освіти Ізраїлю. У О. І. Шапран (Наук. ред.), *Сучасна освіта: стратегії та технології навчання: зб. наук. праць* (с. 242п247). Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М.
- Читанка. 2-й клас. (2023). Книга для літературного читання в початковій школі: у 4 ч. Авт. кол. вчителів НВК «Міцва – 613», Азман Ханна (Автор ідеї і кер. проекту), І.І. Макарова (Укладач), Н.І. Ландар (Літ. ред.). Переяслав (Київська обл.): Домбровська Я.М. (Ч. 1. 139 с.; Ч. 2. 113 с.; Ч. 3. 175 с.; Ч. 4. 182 с.) (рекомендовано до друку Вченою радою Університету Григорія Сковороди в Переяславі (протокол № 11 від 29 червня 2023 р.)

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: підвищення продуктивності праці

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U113875

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лохвицька Любов Василівна

2. Liubov V. Lokhvytska

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=gHucVFfAAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Розсоха Антоніна Павлівна
2. Antonina P. Rozsoha

Кваліфікація: к.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8877-4243

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Матвієнко Олена Валеріївна
2. Olena V. Matviienko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5746-4864

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=uizXgSoAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Воевода Аліна Леонідівна
2. Alina L. Voevoda

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-1844-6759**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського**Код за ЄДРПОУ:** 02125094**Місцезнаходження:** вул. Острозького, буд. 32, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Кучай Тетяна Петрівна
2. Tetiana P. Kuchai

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-3518-2767**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**Код за ЄДРПОУ:** 22112656**Місцезнаходження:** площа Кошута, буд. 6, Берегове, Берегівський р-н., 90202, Україна**Форма власності:** Приватна/недержавна**Сфера управління:****Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Юхименко Наталія Федорівна
2. Nataliya F. Yukhymenko

Кваліфікація: к. філос. н., доц., 09.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-7739-9716**Додаткова інформація:**

